

ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

20. évfolyam - 3. szám

2012. június hó

A TARTALOMBÓL

Salzburg - Konferencia:
Műemléki jogalkotás és műemlékfogalom

Az ICOMOS XXII. Tisztújító közgyűlése
Gödöllőn

Átadtuk a Möller István Emlékérmét

ICOMOS MAGYARNEMZETIBIZOTTSÁG
Műemlékvédelmi Panteon

ICOMOS Műemlékvédelmi Panteon

ICOMOS-Díj avatás
Gödöllő – Királyi Váro épülete

Emlékezzünk rá, hogy...
Rejtett évfordulóink

Új munkacsoport született

Az ICOMOS ausztriai elnöke, dr. Wilfried Lipp professzor úr kezdeményezésére egy nyitókonferenciára került sor 2012. május 7-8-án Salzburgban. A konferencia résztvevői egyes közép-európai államok, jelesül Ausztria, Németország, Svájc, Csehország, Szlovénia és Magyarország ICOMOS nemzeti bizottságainak delegáltjai voltak. Hazánkat dr. Nagy Gergely elnök úr felkérésére dr. Szigethy Balázs jogász, okl. közigazgatási menedzser és dr. Veöreös András PhD. okl. építészmérnök, műemléki szakmérnök képviselte.

A konferencia magyarra fordítva a *Műemléki jogalkotás és műemlékfogalom* elnevezést kapta és alapvető célkitűzése egy munkacsoport felállítása, amelynek feladata ajánlások, illetve konkrét javaslatok kidolgozása a részes tagállamok örökségvédelmi joganyagának közelítésére, egységesítésére, a jognak a műemlékvédelem valós szolgálatába állítására

A felkérésnek örömmel tettünk eleget, mindketten hosszú időn keresztül vettünk részt a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal hatósági munkájában és a frontvonalról kiválóan körvonalazódtak a rendszer hibái, a megoldásra váró problémák. A témára való tekintettel az építész–jogász felállás szerencsés választásnak bizonyult, továbbá a német munkanyelvre való tekintettel több fül többet hall, több agy többet ért alapon sem bizonyult rossznak a páros részvétel és egymás erősítése. A konferencia programját a szervező fél természetesen előre rendelkezésünkre bocsátotta. Sajnos meglehetősen kalandosra sikerült utazást követően május 7-én este érkeztünk a szálláshelyünkre, amely salzburgi külvárosi konferencia szálló a megbeszélés helyszínéül is szolgált. Első este vendéglátóink szíves jóvoltából a leendő munkacsoport tagjai vacsora közben kötetlen beszélgetés keretében ismerkedhettek meg egymással. Természetesen nem maradhatott el az éjszakai séta sem Mozart városában.

A tényleges szakmai munka másnap reggel kezdődhetett el. Lipp professzor úr köszöntőjét követően minden ország résztvevőinek egy rövid, 20-30 perces előadás keretében kellett beszámolnia saját hazájának örökségvédelmi, műemlékvédelmi, építésügyi rendszeréről, jogszabályairól, a munka során felvetődő problémákról és a lehetséges megoldásokról. Többen csak szóbeli előadást tartottak, mi a vetítettképes prezentáció mellett döntöttünk, amelyet természetesen előre megszerkesztettünk az előzetes témafelvetések alapján.

Szigethy Balázs vázolta a magyar építésügyi igazgatás rendszerét, a jogszabályi hierarchiát, bemutatta a világörökségi helyszíneket, beszélt az országos és helyi védett ingatlanok nagyságrendjéről, bemutatta a védelem fajtáit és a védetté nyilvánítási eljárás menetét, valamint az örökségvédelem jelenlegi szervezetrendszerét.

Veöreös András feladata a problémafelvetés volt, mind építészeti, mind pedig pénzügyi szempontból, így szó esett az épületek felújítási nehézségeiről, a kivitelezési problémákról, beleértve a klasszikusokat, úgymint nyílászáró csere, hőszigetelés, akadálymentesítés, parkolóhely megváltás, valamint a finanszírozási problémákról, beleértve az Európai Unió pályázati források felhasználását és az ezekből fakadó kényszeredett beruházásokat is.

Minden beszámolót nagy figyelem és érdeklődés övezett, mivel az egységes jogelvek megalkotásához feltétlenül szükséges egymás örökségvédelmi rendszereinek kölcsönös ismerete és elengedhetetlen a tapasztalatcsere. Az előadók alapvetően az itthoniakkal hasonló problémákra világítottak rá, mindenhol aggasztónak tekinthető az ágazat politikai befolyásoltsága, a nálunk gazdagabbnak tekinthető országokban is küzdenek megannyi építészeti, kivitelezési problémával. Szembetűnő volt ugyanakkor, hogy a magyar szabályozás megfelelőnek mondható minősége ellenére, valamint annak ellenére, hogy egyik országban sem rendelkezik ennyire erős hatósági jogkörökkel az adott műemlékvédelmi szerv, az érdekérvényesítő képesség, az egyes ügyekre való ráhatás, a szakágazat fontossága és figyelembe vétele az elmondottak alapján messze felülmúlja a magyar állapotokat.

Konklúzióknak tekinthető ebben a kérdésben, hogy hiába hát a jogszabály, ha annak betartása és betartatása különböző ismert okokból nehézségekbe ütközik és meglehetősen alacsony határfokkal valósul meg. Talán igaz lehet Egry József mondása, miszerint „Egy nemzetnek nemcsak az a fontos, hogy vannak-e értékei, hanem az is, hogy vannak-e értékeinek megbecsülői.”

A védetté nyilvánítási eljárások területén Csehországgal mutatkozott szinte teljes egyezés, ugyanakkor ebben a témakörben is kimutatható volt némi demokratikus deficit, mivel rajtunk kívül minden államban lehetőség nyílik a védetté nyilvánítás ellen valamiféle jogorvoslatra, ha másként nem, hát bírósági úton. Maga a joganyag egyébként sehol nem annyira egységes és kimunkált, mint nálunk, ami egyrészt adódik az egyes országok szövetségi jellegű berendezkedéséből, másfelől pedig talán magyar betegségnek tekinthető a jogi túldimenzionálás, hiszen például a svájciak törvénye a természetvédelmi alapelveket, szabályokat is magában foglalja, mérete mégis töredéke a mi ágazati jogszabályainknak.

Alapvető szemléletbeli különbség, hogy a jól működő rendszerek nem a tiltásból indulnak ki, hanem a támogatásból, a szabályozás alapja nem az, hogy az építető úgyis jogszerűtlenül cselekszik, igaz, vélhetően nem is veszi senki ahhoz a bátorságot, hogy különböző jogi furfangokkal aláassa az eljáró szerv szakmai tekintélyét. Persze ez már túlmutat a műemlékvédelem építészeti, építésügyi vagy jogi kérdésein, a társadalomszociológiai problémák feloldása pedig nem szerepelt a napirendek között, de felettebb hasznos lenne, ha a fejekben is megindulhatna végre valamiféle változás, ha a nemzeti öntudat a nemzeti értékek védelmét is felölelné és ennek oktatása már igazán kis korban megkezdődhetne.

A délután folyamán került sor a további teendők meghatározására, az osztrák fél, mint házigazda, vállalta egy összefoglaló elkészítését és megküldését, a német fél pedig vállalta, hogy két hónapon belül kidolgozza az általuk fontosnak vélt irányelveket, amelyeknek véleményezése levelező rendszerben történik. A következő munkaértekezlet idén ősszel várható, amelyre a cseh kollégák kedves invitálására vélhetően Brűnnben kerül sor.

A cél tehát az egységes európai örökségvédelmi jogelvek kidolgozása és a nemzeti jogalkotók részére történő eljuttatása vagy közvetlenül az ICOMOS által vagy az Európai Tanácson keresztül. Összefoglalva elmondható, hogy egy kiváló hangulatú, jól szervezett konferencián vagyunk túl, ami ha nem is gyors, de talán fontos eredményekkel kecsegtet, amennyiben a kezdeti elszántság kellő kitartással is párosul.

Szigethy Balázs - Veöreös András

Közyűlés - Gödöllő

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság XXII. éves rendes közgyűlésére 2012. május 18-án került sor. Az egyben tisztújító közgyűlést Gödöllőn, a Királyi Kastély Barokk színházában tartottuk Deme Péter levezető elnök vezetésével. A közgyűlésen megjelenteket Gönczi Tibor, Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatója köszöntötte.

A napirendnek megfelelően a közgyűlés a XXI. Közgyűlés óta eltelt időszak tevékenységéről és pénzügyeiről szóló beszámolókkal kezdődött. Elsőként Nagy Gergely közhasznúsági beszámolója hangzott el:

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület Közhasznúsági beszámolója a 2011. évi tevékenységéről

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesületet a Fővárosi Bíróság 2005. június 14-én kelt, 9.Pk.60.134//1996/13 számú határozatával közhasznú szervezetté nyilvánította.

2011-ben hat elnökségi ülést, két vezetőségi ülést és az évi rendes közgyűlést túl egy rendkívüli közgyűlést is tartottunk. A 2011-es évben rendkívüli módon megváltozott szakmai környezetünk. A sokszor érthetetlen átrendeződések miatt a műemlékvédelem magára maradt, és ezen belül is különösen szétaprózottá vált. Hivatalos oldalról elveszett a szakma egységes szemlélet-képviselője, a szakemberek megbecsülése soha nem látott mélypontra került. Legkiválóbb szakembereink váltak feleslegessé, vagy kerültek olyan környezetbe, ahol szaktudásuk nem jelent segítséget a mindennapos munkájukban. A szakmai környezet átrendeződése nem lehet hatással az egyesületünkkel szemben támasztott alapkövetelményekre. Attól vezérelve, hogy az ICOMOS általános értékrendet követ, igyekeztünk és igyekszünk megőrizni a szervezet független civil, szakmai jellegét. A kedvezőtlen környezet hatására szervezetünk szakterületünkön belüli relatív felértékelődését is érezhettük munkánk során, ami olyan aktivitást váltott ki egyes tagjainkban, hogy a körülmények ellenére Bizottságunk talán az egyik legeredményesebb évét zárta. Kiadványainknak, programjainknak köszönhetően különös figyelem fordult munkánk felé. A mai világban szokatlan az általánosan elvárt értékrend következetes képviselője egyes területeken, de talán ez a magatartás erősítette meg jelenlétünket.

Mindemellett a szervezet történetének talán legnehezebb évét kellett hogy megélje. A gazdasági környezet, az elmaradt támogatások irodánknak a fenntartását lehetetlenné tették, pedig enélkül nem beszélhetünk aktív szervezetről.

Helyzetünket tovább nehezítette elhelyezésünk. Áprilisban fel kellett adjuk irodánkat. Mai helyünk az alapvető funkcionális követelményeknek sem felel meg. Megoldatlan az Archívum hozzáférhetősége, az irodán dolgozók munkakörülményei romlottak, a tagsággal való kapcsolattartás, a látogatók fogadása csak nagy nehézségek árán biztosítható.

Pénzügyi helyzet

Tevékenységünk sikerét az ICOMOS vállalkozó és tetterre kész tagjainak köszönheti, akik lehetnének többen is. Programjaink az iroda nélkül megvalósíthatatlanok lettek volna. Pakulár Ibolyának köszönhető, hogy elképzeléseink legtöbbszörre sikeres pályázatokat tudunk rendelni. Ellentmondás azonban, hogy pontosan az iroda fenntartásához nem léteznek forrásaink. Anyagi helyzetünket a közzétett mérleg tükrözi. Negatívumunk a megszűnt KÖH támogatásból eredeztethető, ugyanis ez volt az iroda fenntartásának legfőbb fedezete. E tény ismeretében viszont megállapítható, hogy a hajdan volt támogatás fele része jelent csak meg hiányként. Az iroda szerencsés gazdálkodásának köszönhető, hogy e forrás nélküli funkció tényleges költségének csak a negyede jelentkezik negatívumként. Viszont a mínusz jelentős részének is megvan a fedezete az erre a célra felhasználható támogatás egyéves késedelemmel való megérkezése révén.

A korábbi évekhez viszonyítva lényegesen több programunkhoz nyertünk támogatást. Ezeknek a pályázati pénzeknek köszönhető az a jelentős abszolút forgalomnövekedés, amit a mérleg mutat.

Minél több programra vállalkozunk és teremtjük meg a feltételét, annál több feladat hárul az irodára, ahol az ott dolgozók anyagi megbecsülésére egyre kevesebb lehetőség nyílik. Ezért külön tisztelettel és köszönettel tekintek Pakulár Ibolya és Keller Annamária munkájára.

Nem csak a belső, hanem a külső körülmények is kedvezőtlenül hatnak. 2012-től 3-asból 4-es kategóriába sorolta a párizsi ICOMOS Központ a Magyar Nemzeti Bizottságot, ami a legmagasabb tagdíjbefizetési kategóriát jelenti. Minden tagunkat igen érzékenyen érintette, hogy ennek megfelelő radikális tagdíjemelésre kényszerültünk. Az ifjúsági korhatárt is le kellett szállítanunk, a senior tagságot pedig legnagyobb sajnálatunkra meg kellett szüntetnünk. Ennek következményeiről minden tagunk tájékozódhatott, mert ezzel kapcsolatban vezetőségi, majd rendkívüli közgyűlési határozatok intézkednek. A kellemetlen változások mellett a 448 egyéni nyilvántartott tagtársunk közül ezideig 268, a 33 jogi tag közül 14 rendezte tagdíját.

Szakmai környezetünk ártékelődését kétféleképpen kell érteni. Mint minden más szervezetnek, az ICOMOS-nak is igen kedvezőtlenül rendeződött át a szakmai kapcsolata a hivatalos műemlékvédelemmel. Ugyanakkor mivel az ICOMOS meg tudta őrizni integritását, szakmai sokszínűségét, a szakma irányítói szintjén, tágabb szakmai közegben egyre inkább elfogadott és megkerülhetetlen partnerré válik. Megerősödésünket jelentheti, hogy a közreműködésünkkel is csiszolódott világörökségi törvényben nevesített szervezetként jelenünk meg, ami az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának szakmai munkájához adhat nagyobb súlyt a következő években. Az UNESCO Bizottsághoz rendelt Világörökség Magyar Nemzeti Bizottságba tagdelegálási joggal ruházta fel a törvény szervezetünket.

Ettől függetlenül a jövőben sincsenek jobb kilátásaink, mert látszik, hogy a működés legelemibb feltételeinek biztosításáért is különös erőfeszítéseket kell tenni. Semmi reményünk nem lehet arra, hogy a következő év enyhülést hoz mindennapos gondjainkra. Megváltozott az NCA és az NKA rendszere. Új feltételekhez kell alkalmazkodnunk, további partnerek bevonására lenne szükség. A személyi jövedelemadó 1%-nak felajánlásából is származhatnak szerény bevételek, kérjük a tagság segítségét.

Szakmai munka

Ha számvetést végzünk a 2011-es év munkájáról, a sújtó körülmények ellenére meglepő eredményességről számolhatok be.

A tagság a megjelent hat gazdag tartalmú ICOMOS Híradóból és a rendszeresen karbantartott honlapról folyamatosan tájékozódhatott az aktuális eseményekről. Több év sikertelen próbálkozását követően Híradónk nyomtatott és elektronikus változata is megkapta az ISSN számot, ami visszamenőleg is felértékeli az itt megjelent írások szakmai rangját.

Az ICOMOS szakmai tevékenysége leginkább a szakbizottságok tevékenységében kellene hogy tükröződjön. Jellemzően sok az alvó, vagy az egy személy munkájára épülő szakbizottság. Vannak azonban örömdetesen megerősödött, illetve örömdetesen felerősödött szakbizottságok. Ezek közül a népi építészeti kell elsősorban említeni, programjai igazi szakmai közösséget teremtettek. A szervezetek tisztségviselői megtisztelő vállalt kötelességének és feladatainak megfelelően a falkép és a régészeti szakbizottságok hazai és nemzetközi tevékenysége átfedésbe kerültek, ami a hazai szakbizottságok munkájára is igen kedvező hatással voltak. A szerkezeti szakbizottság elnökének, Andor Eszternek tragikus elvesztése pótolhatatlan vesztesége az aktív szakbizottságnak is. A történeti kertek szakbizottsághoz csatlakozik a legtöbb fiatal szakember. Külön említést érdemel a turisztikai

szakbizottság, rendezvényei nagy érdeklődésre tartanak számot, sokan programjaik segítségével ismerik meg az ICOMOS-t.

Továbbra is aktív figyelemmel kísérjük a műemlékvédelmet érintő legjelentősebb programokat, vonulatokat. Sajnos nagyon is jellemző a Bécsi utca története. Köszönjük Marosi Andrea ügyvédnek, aki az ICOMOS jogi képviselőjét is vállalta. Eredményes kiállításának következménye ügyünk kedvező fordulata. A Bécsi utca történetéhez tartozik, hogy szakmánkat páratlan módon egy oldalra tudta állítani. Ez az összefogás eredményezte, hogy március 1-2 én „Az épített örökség védelmében - Változó társadalom – változó műemlékvédelem?” címmel a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia Művészettörténeti Bizottságával közös konferenciát szerveztünk. Azóta a SZIMA jóvoltából a konferencia anyaga könyv formában is megjelent, ahol hű kép tükröződik műemlékvédelmünk mai helyzetéről.

2011-ben megjelentethettük a „Műemlékek a jövő számára” kötetet. A kétnyelvű kötet kedvező itthoni és nemzetközi fogadtatására építve reméljük, hogy az első hat év ICOMOS díjjal kitüntetett alkotásait bemutató reprezentatív kötet rendszeres bővítése vagy kiegészítése a jövőben is megoldható lesz. A kiadvány megszületéséért többen dolgoztak, de Antal Anna értő gondoskodása, Arnóth Ádám fényképei és Piros Zoltán grafikus munkája nélkül lényegesen visszafogottabb jelenség lett volna kiadványunk.

Jelentős, forrásértékű kötetünk a Karták könyvének második, bővített kiadása. Fejérdy Tamás vizsgálta felül az első kiadványt és rendezte egybe a 2002 óta megjelent újabb szabályozásokat.

ICOMOS támogatással jelenhetett meg Pataky Emőke Világszép Örökségünk DVD-je. A 2011-es évben adtuk ki a 2010-es Békési Népi Építészeti konferencia anyagának tanulmánykötetet, ami a Népi Építészeti Szakbizottság aktivitását, de ezen belül is Antal Annát dicséri.

Sikeresen zajlott le a 2011. évi Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem, idén is Síkfőkút adna otthont a nyári egyetemnek, a befogadóképesség miatt a résztvevők száma 35 főben lesz maximálva. Készül a konferencia anyagának DVD-re szerkesztett változata, 2011-ben a 2010-es kiadvány jelent meg. A 2012-ben a történeti szerkezetekkel kapcsolatos műemlékvédelmi kérdéseket tárgyaljuk. A szervező, és a kiadványok szerkesztője Kovács Erzsébet a korábbi évek hagyományainak megfelelő rangon gondoskodik az alkalmas szakmai feltételekről és az egyéb körülményekről

Továbbra is igen nagy visszhangja van szakmai díjainknak. Az egyre szélesebb szakmai bázison álló díjbizottság döntéseit jelentősen megnövekedett érdeklődés kíséri. A beérkezett meglepően nagyszámú pályázat a díj szakmai elismertségét jelenti. Nem annyira öröndetes hír, de sajnós a Citrom díj is sikeresen tovább él.

Rangos díjnak tekintjük a Guzsik Tamás díjat, amit a BME-vel és az Építész Kamarával közösen a legjobb építészettörténeti témájú TDK dolgozat szerzője kap meg az ICOMOS és az Építészettörténeti Tanszék közös döntése alapján.

A MUT-tal közös díjunk a Közterület megújulási nívódíj, 2011-ben is a Hild konferencia keretén belül, Makón került átadásra.

Részt vettünk az OMK-n. A bajai rendezvény elmaradt a korábbi évek szakmaiságától, joggal félthetjük a nagy múltú rendezvény jövőjét. Ezzel ellentétben a 2011-es hollóközi ICOMOS MNB közgyűlés, ami rendszerével például szolgált az idei közgyűlés lebonyolítási rendjéhez.

Továbbra is kiváló az együttműködésünk a „muemlekem.hu”-val, a két szervezet közös munkával alkotta meg a Határeset honlapját, ami az egységes Kárpát-medencei műemlékvédelem egyik fontos fórumává vált.

Nemzetközi aktivitás

Visy Zsolt változatlan aktivitással képviseli nemzetközi fórumokon is az érdekeket Verespatak ügyében, de a régészetet sújtó legújabb szabályozások ellen is példamutató módon állt ki. Az ügyön túlmutatóan Luxemburgtól Bulgáriáig egységes regionális szakmai közösség alakult ki a nemzetközi szervezetben, ami a partnerkapcsolatok erősödését jelenti.

Wierdl Zsuzsa életet lehelt a nemzetközi falkép bizottságba, majd választott elnöke lett. Ez igen komoly szervező és adminisztrációs munkát jelent, amihez semmilyen segítséget nem kapunk, az innen származó feladatok Wierdl Zsuzsa munkáján túl szintén irodánkat terheli.

Jelentős elismerésnek tekinthetjük, hogy 2011-ben Magyarországot választották az európai elnökök találkozójának helyszínéül. Ehhez a rendezvényhez természetesen az anyagi forrásokat is meg kellett találni. 2011. június 1-5. között Budapesten és Balatonfüreden, kettős helyszínen tartottuk a konferenciát. Lehetőségünk volt arra, hogy az elnökség valamennyi tagja, illetve a magyar érdeklődők is csatlakozhassanak a programokhoz. A 23 résztvevő ország képviselőin túl jelen volt a Nemzetközi

ICOMOS Főtitkára és az Európa Tanács kapcsolódó munkacsoportjának vezetője. A teljes bizonytalanságban lebegő irodánk nagyszerű szervezésének visszhangja még a párizsi közgyűlésen is kifejeződött. Az európai elnökök találkozója tette lehetővé, hogy az EU elnökség kapcsán Visegrádon rendezett, csatlakozó európai örökség konferencián az ICOMOS főtitkára is előadóként részt vehetett, a magyar szervezet elnöke pedig az új kulturális örökségvédelmi kategóriával kapcsolatos gondolatait ismertethette a nemzetközi fórumon.

A párizsi tisztújító közgyűlésen való jelenlétünk példázza lehetőségeinket. Soha nem látott szerény küldöttséggel voltunk jelen akkor, amikor határozottan megnőtt más országokból a közgyűlés iránti érdeklődés. Nem volt ritka a 15-20 fős küldöttség, de két országból 50-en is érkeztek. Az ICOMOS harmadik legnépesebb nemzeti bizottságát - a magyarországit - hatan képviseltük.

A magyar ICOMOS-nak nagy elismerést jelent, hogy Winkler Gábort a párizsi közgyűlésen tiszteletbeli tagnak választották. Gratulálunk jeles elismeréséhez!

Ezúton köszönöm meg a tagság aktív részének a munkáját, a többieknek pedig a támogatását.

*

A 2011-es évi pénzügyi mérleget, valamint az ellenőrző bizottság jelentését a 2011. évi gazdálkodásról Piros László, az Ellenőrző Bizottság elnöke ismertette.

2011. év BESZÁMOLÓ MÉRLEGE	ezer forintban
A. Befektetett eszközök	212
B. Forgóeszközök	8.718
ESZKÖZÖK (AKTIVÁK) ÖSSZESEN	8.930
C. Saját tőke	8.665
FORRÁSOK (PASSZÍVÁK) ÖSSZESEN	8.930
2011. év BESZÁMOLÓ EREDMÉNY LEVEZETÉSE	ezer forintban
ÖSSZES KÖZHASZNÚ TEVÉKENYSÉG BEVÉTELE	32.182
<i>TÉNYLEGES PÉNZBEVÉTELEK</i>	32.182
KÖZHASZNÚ TEVÉKENYSÉG RÁFORDÍTÁSAI	35.048
TÁRGYÉVI PÉNZÜGYI EREDMÉNY	- 2.776
TÁRGYÉVI EREDMÉNY	
1. Közhasznú tevékenység tárgyévi eredménye	- 2.866

*

Az elmúlt hároméves ciklusban végzett tevékenységük összefoglaló értékelését Kovács Erzsébet és Wierdl Zsuzsa alelnökök, valamint Nagy Gergely elnök beszámolóikban ismertették:

Kovács Erzsébet: Alelnöki beszámoló 2009-2012 – Civil kapcsolatok

A civil kapcsolataink területei:

1. Együttműködés a szakmai társszervezetekkel és a civil szervezetekkel
2. A műemlékvédelem ügyét érintő szakmai nyilatkozatok, állásfoglalások és szakvélemények készítése
3. Hagyományos (KÖH-hel közös) országos rendezvények programjának kidolgozása és lebonyolítása, akkreditálása
4. képzési, továbbképzési és ismeretterjesztő programokat szervezünk és
5. a közép- és felsőfokú örökségvédelmi oktatás jelentőségének elismerését pályázatokkal segítjük és együttműködünk hazai és külföldi oktatási intézményekkel
6. Kiadványok szerkesztése

1.) 2010-től évenként hirdetjük meg a MUT-tal közös nagy jelentőségű „Köztér megújítási” pályázatunkat.

A Porta Speciosa Egyesülettel együttműködve részt vettünk többek között világörökségi témakörben a szakközépiskolai tanárok módszertani továbbképzésében

A műemlékvédelem ügyét érintő közügyek területén a tizenhárom civil szervezet együttműködését koordináló Podmaniczky Páholy 2010 tavaszán kidolgoztuk a helyi védelmet elősegítő szabályozás tervezetét. Ez az ügy sajnos a kormányváltás után megrekedt. Ezen kívül a Páholy számos más kezdeményezését és nyilatkozatát kísérte több-kevesebb siker. Sajnos a szervezet aktivitása jelenleg megtorpanni látszik.

2010-ben NCA támogatással sikeresen startolt az Örökségvédelmi Tanácsadó Hálózat azzal a céllal, hogy a különböző területeken tevékenykedő szakembereket és a társadalom szélesebb rétegeinek képviselőit az ország hét régiójában személyes kapcsolatokon nyugvó tanácsokkal segítsük. Előmozdítuk a helyi védelem, az oktatás és a nevelés ügyét. *Partnereink: a Porta Speciosa Egyesület, és a Magyar Kulturális Örökség Egyesülete.* Szeretnénk folytatni a munkát, azonban a működés nélkülözhetetlen anyagi feltételei jelenleg sajnos nem biztosíthatók. Azonban minden résztvevő arra törekszik, hogy megőrizzük a kialakult szakmai kapcsolatokat.

2.) Felkérésre szakvéleményt készítettünk a Rakpart kőburkolatának minőségével kapcsolatban felmerült kifogások ügyében. Szakvéleményünkben nagy hangsúlyt kapott, a jövőbeni munkák előkészítésekor elvégzendő, a szakmai és műemléki előírásokat figyelembe vevő vizsgálatok és felmérések felsorolása.

Eredményesen léptünk fel az elhíresült Bécsi utcai „fejlesztés” ellen.

Nemzetközi téren Szabadka századfordulós értékeinek védelmében nem jártunk túl sok sikerrel, hacsak a 2010-ben megrendezett konferenciát nem tekintjük annak.

3.) A Műemléki Világnapról minden évben a KÖH-hel közös rendezvényen emlékeztünk meg. (2010-ben a Budapesti Műszaki Egyetemen Möller István emlékülés, 2011-ben a Millenárison „A kulturális örökség, mint a munkahelyteremtés és a válságkezelés eszköze” címmel pódiumbeszélgetésre került sor, 2012-ben parlamenti ünnepség keretében, amit az ICOMOS Kulturális Szakbizottsága által szervezett bazilikai látogatással egészítettünk ki.

A nehéz anyagi körülmények ellenére megrendeztük 2009-ben Szombathelyen a XXVI. és 2011-ben Baján a XXVII. Országos Műemléki Konferenciát.

A szombathelyi konferencia előadásait tartalmazó kiadvány elkészült, a bajai kötet szerkesztése folyamatban van.

4.) A Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetemet a MÉK, a Budapesti Műszaki Egyetem és a leuveni Katolikus Egyetem is akkreditálta. Ebben az évben szeretnénk a továbbképzést a Magyar Mérnök kamarával is akkreditáltatni.

A leuveni kapcsolatnak köszönhetően a nyári egyetem résztvevői között a környező országok szakemberein kívül távoli földrészekről (Dél-Amerika, Afrika, India, Japán) is üdvözölhetünk hallgatókat.

A nyári egyetem megrendezéséhez nélkülözhetetlen anyagi forrásokat javarészt pályázat útján biztosítjuk. Legfontosabb támogatónk az NKA. A környező országok szakmai szervezeteivel is kiváló kapcsolatokat ápolunk. Ennek köszönhetően nagy számban jönnek hallgatók és előadók a határon túlról is. Az idei rendezvény immár a negyvenkettedik, amelynek témája: "Történeti szerkezetek és a műemlékvédelem" (június 28. – július 4.).

Sajnos a régi, évtizedekig megszokott és bevált noszvaji oktatási központ bezárt, így új helyszínt kellett keresnünk. A választás Síkfőkútra esett, ami közigazgatásilag Noszvajhoz tartozik és a hely szelleme méltó nagy hagyományú rendezvényünkhöz.

5.) Először 2010-ben hívtunk meg a legjobbak közül három friss diplomás szakembert (építész, kertépítész és restaurátor a nyári egyetemre). Reméljük, hogy idén is biztosítani tudjuk a legkiválóbb ifjú szakemberek ösztönzésének feltételeit.

Az egyetemekkel ápolott kapcsolataink eredményeképpen 2010-ben három friss diplomás (két építész és egy kertész) vett részt a varsói egyetem által szervezett un. Zachwatovitz pályázaton.

6.) Elkészült a jubileumi 40. és folyamatban van a 41. nyári egyetem előadásait és képanyagát, valamint a hallgatók fórumán elhangzott kiselőadásokat is tartalmazó hangos könyv (angol és magyar nyelven), szerkesztése. A kiadvány ISBN számmal is rendelkezik.

*

Wierdl Zsuzsanna: Alelnöki beszámoló 2009-2012 - Szakbizottságok

Általánosságban elmondható hogy a magyar szakbizottságoknak a nemzetközi szakbizottságok mintájára kellene működniük. Ez sajnos nem mindig mondható el, annak ellenére, hogy sok szép program valósult meg. Az egyik legfontosabb feladatunknak a szakbizottságok közös munkára való buzdítását véltem, nem túl nagy sikerrel. Ugyanakkor, a jól működő szakbizottságok már meglévő aktív szervezete rengeteg érdekes programot kínált és semmilyen buzdításra nem volt szükségük. 2008 óta folyamatosan kértem a szakmai bizottságokat a taglista leadásáról melyet az aktív bizottságok közül csak két bizottságtól sikerült megszerezni, az Építészeti és Régészeti Örökségek Dokumentálása (Fotogrammetriai) és a Falképbizottságtól. E szakemberlistákra nemcsak a nemzetközileg is elfogadott működési szabályok szerint lenne szükségünk, de elsősorban a kölcsönös tájékoztatás és együttműködés egyszerűbb kivitele miatt. Jó lenne, ha meg tudna végre alakulni az ifjúsági tagozat is, hiszen kár tagadni, tagságunk átlagéletkora inkább 60 fele tendál, mely rányomja bélyegét nemcsak a szakmai „frissítés”, de a befizetett tagdíjak hiányára is, ami egyben működésünk ellehetetlenedését vonja maga után. A Párizsi Közgyűlés után elmondható hogy két magyar szakbizottság van jelen a nemzetközi porondon: a Régészeti és a Falképbizottság.

A rengeteg érdekes program közül, kettőt emelnék ki az elmúlt időszakból, melyek szakbizottsági szempontból nemzetközi megjelenésünket erősítették. A Magyar ICOMOS segítségével szerveztük a 2011. április 13 és 16 között zajlott Tudományos Falképbizottság első konferenciáját Firenzében. Hosszú előkészületek után az újra talpra állított bizottság végre ismét világkonferenciát szervezhetett. Mivel a titkárság mindig az elnök székhelyével azonos nemzeti bizottság is, a magyar ICOMOS közösen szervezte a befogadó firenzei Del Bianco alapítvánnyal az eseményt, melyen összesen 16 ország vett részt, 28 előadással, szakmai kirándulásokkal. A konferencia fő témája egy tematikus "falképes útvonal" bemutatása volt, mely egyrészt földrajzilag, másrészt készítési periódusonként taglaltunk. A témát az előző év során választottuk ki, mely több szempontból is időszerű. Egyfelől soha nem készült ilyen jellegű "táji" bemutatása a falképeknek, másfelől több mint aktuális egy összefogó "világ-dokumentáció" létrehozása, mely egységes elvek szerint készül.

Elmondható hogy az első, terveink szerint kétévenként ismétlődő konferenciánk igen sikeres volt. Az előadásokon elhangzott falképes utakat terveink szerint folyamatosan szeretnénk fejleszteni, egy

egységes világtérképet létrehozva, folyamatos dokumentációs feltöltéssel, mely az összes kolléga számára hozzáférhető lesz. Mindezt világhálón szeretnénk megjeleníteni, mely összefogó programra azonban némi anyagi háttér szükséges. Elképzelésünk szerint ez nemcsak a társszakmáknak adhatna óriási segítséget, de hozzájárulhatna a turisztikai érdeklődés felkeltéséhez is, mely, mint tudjuk, manapság az összes védendő emlékünkhöz egyik fő fenntartója. Mindenképpen számítanánk a többi Magyar szakbizottság együttműködésére!

Szerencsésnek vallhatom magam a szakbizottság elnökeként, hogy a bizottság újraélesztésén nemcsak fáradozhattam, de szakmai eredményt is megvalósíthattunk, hogy Paolo Del Bianco-t, az alapítvány elnökét, sikerült megnyerni az ICOMOS ügyének, aki a mai napig a Magyar Nemzeti Bizottság(!) és a Falképbizottság tiszteletbeli tagja!

Párizsban, a 2011 végén megrendezett XVII. ICOMOS Nemzetközi Közgyűlés keretében, november 29-én kedden az UNESCO székházában, a Segur Hallban tartotta az összes ISC (International Scientific Committee) a Forumát, melyen a szakbizottságok megismerhették egymás munkáját, szorosabban szöveghették együttműködésüket. A szakmai beszélgetéseken kívül, a szakbizottságokat tablókkal is lehetett prezentálni. A falképbizottság végül 3 fővel vett részt a kőbizottság ülésén, melynek során megegyeztünk jövőbeni együttműködésünkről. Mint magyar alelnök megkaptam a kőbizottság szakanyagát, melyet már több nyelvre – többek közt a legutolsó melyet most adtak át a cseh kollégák - lefordítottak, és megígértem, hogy megpróbálok forrást szerezni, illetve közreműködni a magyar fordítást illetően. Sajnos a Magyar Kőbizottságot is én képviseltem.

A Párizsi Közgyűlésen - melyen az egész magyar elnökség részt vett - bejelentett megtisztelő hír, hogy a XVIII. Nemzetközi Közgyűlést Firenze rendezheti, így személyes sikerként is könyvelhetjük el úgy a Tudományos Falképbizottság, mint a magyar ICOMOS nevében. Mindez, persze csak egyre több munkát, sok-sok kolléga lelkes segítségét és a magyar kultúra hivatalos támogatását és odafigyelését kívánja meg.

*

Nagy Gergely: Elnöki beszámoló 2009-2012

Eltelt egy újabb hároméves ciklus. 2009-ben a vezetőség édes és sós sütemények mellett ülésezett. 2010-ben ásványvíz mellett, 2011-ben már erre sem futotta. 2009-ben napfényes iroda állt rendelkezésünkre, 2011-ben az egyik irodánk 2 m-es parapet magasságú, nyithatatlan ablakú helyiség. A KÖH és Eger városa által fenntartani vállalt CIVIH iroda szép csendben megszűnt létezni. Ez a folyamatosan egyirányba változó környezet az, amiben dolgoznunk kellett és kell.

A teljes környezet megváltozott és ez nem csak az ICOMOS-t érinti. Az ICOMOS még azon kevés szervezetek közé tartozik, amely ezzel a helyzetével is viszonylag szerencsés intézménynek vallhatja magát. Ugyanilyen mértékben változott meg szervezetünk körül a szakmai szélirány, ami előbb forgószél, majd tökéletes szélcsenddé vált, jelenleg fülledt meleg van.

Szerencsére nem a ruha teszi az ICOMOS-t, vagyis egyre romló körülményeink ellenére sok minden történt az elmúlt három évben.

A szakmai civil szervezetünk továbbra is hangsúlyozza és meg is őrizte független szakmaiságát. Folyamatosan érkeznek új tagfelvételi kérelmek, és olyan elismert szakemberek is jelentkeznek, akik különösen az utóbbi években érzik fontosnak szervezetünkhöz való csatlakozását. Ez alapjaiban megváltozott szakmai környezetünknek köszönhető. Az elmúlt három év alatt a meghatározó állami szakmai szervezet alapjaiban alakult át. Beszűkültek lehetőségei, elvesztette régi szakember állományának meghatározó részét, az újak tapasztalat hiányában ismerkednek a helyzettel. Ezen a szinten megváltoztak kapcsolataink, a hajdan volt kölcsönösen segítő együttműködést ma a megtűrttség jellemzi. Ugyanakkor látszik, hogy felerősödött a civil szervezetek hangja, megnőtt eredményességük esélye, ha következetes szakmai álláspontot képviselnek. A kulturális örökségvédelem területén az ICOMOS továbbra is mértékadó, meghatározó szervezet. Integráló készségét és lehetőségét kihasználva kezdtük építeni Kovács Erzsébet szervezésével azt a teljes országra kiterjedő örökségvédelmi hálózatot, ahol a műemlékvédelem, a helyi védelem és az oktatás

egymást segítő lehetőségét kihasználva régióként a helyi kezdeményezéseket segítve és kihasználva lehet a megfelelő partneri kapcsolatokat kiépíteni ügyünk érdekében. A hálózat kialakult, felépült, a pénz elfogyott, ami addig is csak az útiköltséget fedezte. Ha működtetéséhez források nyílnak, azonnal újra indítható.

Ebben a változó környezetben az ICOMOS a szakmai alapkövetelményének megfelelő állandóságot igyekezett képviselni. A Világörökségi Törvénytől Budapest stratégiáig sok helyen számítanak véleményünkre.

Új feladatainkat a folyamatosan változó világ jelölte ki számunkra. A közterületekre fordított hatalmas EU-s összegek felhasználásának műemlékvédelmi szempontból károsnak ítélt módszertana, a beruházások szervezetlensége, a pályázati lebonyolítási rendszerben megjelenő hiányosságok önmagukban meghatározták a lehetőségeket. Így született a ciklus elején a Közterület megújulási nívódíj. A szerencsi szalmaégetőmű elképesztő gondolata, a Szépművészeti Múzeum bővítésének története, a budai rakpart sajnálatos esetének tanulságai, vagy a Bécsi utca nemzetközi viharokat is kavarázó fejlesztésnek nevezett elképzeléséből származó bíróságig is elfajuló feladatok példászerű kiállásra készítette az ICOMOS-t. Ezek a történetek mind kedvező fordulatot vettek, de a jelenséget tekintve egyik sem siker történet. A szabadkai Magyar Színház esete ma torzóként bizonyíték arra, hogy a műemléki érték örök, a rossz gondolatok és ügyes vállalkozók értékeinket nem tisztelve jönnek-mennek - és nyomukat itt hagyva vonulnak át fölöttünk, majd távoznak.

Vannak persze kiváló példák is a megújulásra, az értékmentésre és az érték teremtésre. Ennek példaként való bemutatása, közkinccsé tétele ugyanúgy feladatunk. Erről szól az ICOMOS díj, ami a pályázatokat tekintve is egyre nagyobb népszerűsége tette szert. Fontos volt kiadni ezek összegző bemutatását. Ahogy a Citrom díjnak kialakult a grafikai arculata, Piros Zoltán a Díj diplomájának a megtervezését is vállalta.

A MÉSZ-szel, a MUT-tal, a Porta Speciosa-val, a Magyar Kulturális Örökségvédelmi Egyesülettel, a MÉK-vel, a Magyar Régészeti Szövetséggel, az Ybl Egyesülettel, a Somogyi Reneszánsz Szövetséggel egyre szorosabb a szakmai együttműködésünk. A BMGE Építészettörténeti Tanszékeivel is alakulóban vannak közös programjaink, ami elsősorban a fiatal építészeknek tárja fel a lehetőségeket. (Andrzej Wajda pályázat-Varsó, RAMNYE-n való részvételi lehetőség a legjobb végzősöknek – más hazai egyetemeken is lehetőség) Újra felvettük a kapcsolatot az Európa Nostra Bizottsággal, Fejérdy Tamást delegáltuk és megválasztották a vezető testületbe.

Az elmúlt három év egyik legnagyobb eredményének tekinthető, hogy újjáéledt a népi építészeti szakbizottság, vele együtt a páratlan sikerű békési Népi Építészeti Konferencia. Az elmúlt ciklusban kettő is jutott belőle. A RAMNYE - minden évben váltakozó pénzügyi izgalmak előzményeivel kerül megszervezésre - rendkívüli sikertörténet. Noszvaj bezárását követően kisebb hányattatás után új, nagyszerű helyre talált a rendezvény Síkfőkúton. (együttműködés a leuven-i egyetemmel, ahol akkreditálták a képzést)

Emlékezetes közgyűléseink voltak 2010-ben az Állatkertben, tavaly pedig Hollókőn. Minden helyszínválasztásnak különös aktualitása volt, az így is alakuló kapcsolataink folytatódó együttműködési lehetőséget tártak fel.

A Möller évforduló ICOMOS kezdeményezésre lett a világnap témája ez a Műegyetemmel és a KÖH-hel közös rendezvény volt. Ez alkalomból lehetőségünk nyílt, hogy rendkívüli Möller díjakkal ismerjük el az arra érdemes műemlékvédelmi szakembereket. Möller István sírját Zádor Judit figyelmességének köszönhetően rendbe rakathattuk. A hagyománynak megfelelően folytatjuk a Pantheon sorozatot. Román András lakóházán emléktáblát avattunk.

Pénzügyi forrásainkban, a pályázati rendszerek kihasználásának a lehetőségében is folyamatos változásokat élhettünk meg. Az NCA átrendeződött, az NKA élén ezidőben három elnök volt, három különféle irányvonalat képviselve. Időközben megszűnt a Műemléki és Régészeti Kollégium, pontosabban összevonták az építészettel. Meg kell köszönni az NKA egymást váltó elnökeinek, Deme Péternek és a folyamatosan változó kollégiumi tagoknak azt a nyitottságot, amit pályázataink iránt tanúsítottak. Enélkül még jobban beszűkültek volna szakmai lehetőségeink. Eredményeket értünk el a Budapest Bank pályázatain, új támogatónk a MOL, ahol hosszú távú kapcsolatok reményében folynak tárgyalások. Nem voltak eredményesek a Wienerberger-rel, a Szerencsejáték Zrt-vel és a Graphisofttal folytatott ez irányú tárgyalásaink.

A tagsággal az iroda tartja a kapcsolatot. A rendszeresen megjelenő Híradó, a weblap és a napi sok tájékoztató email az iroda dolgozóinak a fokozódó leterheltségét jelenti. Honlapunk egyre színesebb, de sajnos az angol nyelvű változattal továbbra is adósok maradtunk. Pakulár Ibolya

szervezi pályázatainkat, nélküle programjaink háttér nélkül maradnának. Az ismert kiadványok mellett olyan munkákhoz is szereztünk támogatást, mint pl. Klaniczay Péter Scarpa kéziratának elkészítése.

A szakbizottságok változó színvonalon működnek. Látszik, hogy csak szakmailag elismert, közösségszervező egyéniségek körül alakulnak azok a csoportok, amelyek valóban eredményes tevékenységet folytatnak. A népi építészeti és a kulturális Turizmus szakbizottság elmúlt hároméves munkáját kell kiemelnem, de a történeti kert, a tartószerkezeti, a régészeti is szélesebb körben működött.

Nagy reményeket fűztünk a cikluson belül létrejött Bölcsék Tanácsához, ahol Ágostházi László magára maradt feladatával, viszont ő ennek ellenére mindig megfelelő bölcsességgel vett részt az elnökségi üléseken.

A nemzetközi kapcsolati lehetőségeinket forrás hiányában nem tudjuk úgy kihasználni, mint ahogy lehetne. Nem tudjuk biztosítani tagjaink nemzetközi szakbizottsági munkában való részvételi lehetőségét. Pedig a CIAV-ba is újra tagot delegálhattunk Antal Anna személyében. Komoly elismerés, hogy Wierdl Zsuzsa és Visy Zsolt szakbizottsági vezető tisztségviselők. Az ezzel járó kötelezettségek költségeinek sem tudjuk megteremteni a fedezetét.

Nincs meg a feltétele, hogy magyar tag bármilyen tisztséget felvállaljon. Pedig jelentős hagyományaink vannak, a harmadik legnépesebb nemzeti bizottsággá lettünk a 130 közül. A párizsi közgyűlésen Winkler Gábor érdemelte ki e megtisztelő elismerést. Ennek ellenére a 2011-es európai elnökök találkozóját nem is akármilyen színvonalon és tartalommal tudtuk megszervezni.

Heritage @ Risk kiadványban rendszeresen megjelennek a magyar vonatkozású jelentések. A Karták könyvének első kiadása mintául szolgált más nemzeti bizottságoknak is, hogy saját nyelvükön hasonló kiadványt jelentessenek meg. Mi a második forrásgyűjteményt adtuk ki, hatalmas munka van mögötte. A Denkmal-on is rendszeresen megjelentünk, volt, amikor a magyar standon az ICOMOS által készített magyarországi műemlékeket bemutató filmsorozat angol változata volt az egyik látványosság. Tusnádon állandóan jelen vagyunk, bár itt sem tudjuk hajdan volt aktivitásunkat ismét megmutatni.

Hajdan az OMF tisztségének tekintette a műemlékvédelemmel kapcsolatos minden kérdés kezelését. Utód szervezetei számos területről kivonultak. Az ICOMOS erején felül nagyon sok elhagyott fontos feladatot felvállalt, mert kötelességének érezte.

Úgy érzem, hogy a felsoroltak komoly szakmai eredmények a mai világban. Egységes fellépésünk az elnökség és a vezetőség egységességének volt köszönhető. Köszönöm közvetlen munkatársaimnak, Fejérdy Tamás főtítkárnak, Kovács Erzsébet, Lóvei Pál és Wierdl Zsuzsa alelnököknek, továbbá Ágostházi László Bölcsék Tanácsa elnökének, Piros László EB elnöknek és Winkler Gábor tiszteletbeli elnöknek önzetlen, sokszor rendkívüli munkáját. Az iroda tagjai, Keller Annamária, Pakulár Ibolya és Fábíán Sándorné az elmúlt három év alatt nem sok elismerést kaphattak, munkájukért ez a mostani köszönetnyilvánítás enyhe kompenzáció. Talán a jövőben már akkor is több örömük lesz, ha az ígért kéziratokat, jelentéseket időben megkapják. És köszönöm a vezetőség és a teljes tagság munkánkhoz nyújtott támogatását és minden visszajelzését.

Az előttünk álló feladatok megkívánják, hogy az új vezetőség a teljes szakmára vetülő kellő rálátással és fiatalos, dinamizmussal rendelkezzen. Minél több fiatal, aktív szakembert kell bevonni a munkába, hogy a szervezet elfoglalhassa megfelelő helyét világunkban.

*

A 2011. évi közhasznúsági jelentést valamint a leköszönő elnök és alelnökök éves, illetve elmúlt 3 éves összefoglaló beszámolóit a közgyűlés egyhangúan elfogadta.

Nagy Gergely ismertette a civil törvény változásai és a közhasznúsági elvárások következtében az alapszabályban történő módosítások okát. A közgyűlés az új jogszabályok megfelelő módosítást elhatározta, és elfogadta a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapszabályt.

A közgyűlésen ünnepélyes keretek között adtuk át a 2011-es Möller István emlékérmét. A magyar műemlékvédelem intézményes formában való megalakulásának 140. évfordulója alkalmából egy rendkívüli Möller emlékérem odaítélésére is sor került. Laudációt Balassa M.Iván, a Möller Bizottság tagja tartott.

A Möller emlékbizottság döntése alapján az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága

**Tahi-Tóth Nándorné
építészné**

a műemlékvédelem érdekében kifejtett meghatározó munkásságáért, különös tekintettel a műemlékfelügyelet szakterületén belüli eredményes tevékenységéért

Möller István Emlékéremmel
tüntette ki.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság elnöksége javaslatára, a Möller emlékbizottság döntése alapján az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága

**Dr. Winkler Gábor
építészt, egyetemi tanárt, a Magyar Tudományos
Akadémia doktorát**

a műemlékvédelem elméleti és gyakorlati területén, valamint az építészettörténet és a műemlékvédelem oktatásában kifejtett kimagasló tevékenységéért, civil szakmai munkásságáért

rendkívüli Möller István Emlékéremmel
tüntette ki.

A vezetőség előterjesztése alapján **Kubinszky Mihályt**, sok évtizedes, a műemlékvédelem, az értékőrzés, az oktatás és a köznevelés területén kifejtett kimagasló munkásságáért a közgyűlés egyhangú szavazással az **ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tiszteletbeli tagjává választotta**, amihez ezúton is szívből gratulálunk!

A magyar műemlékvédelem már eltávozott nagy alakjainak emléket állító ICOMOS Műemlékvédelmi Panteon két újabb taggal bővült, idéntől Gazda Anikó és Ferenczy Károly építész mérnökök gazdagítják a műemlékvédelem jeles képviselőinek névsorát. Munkásságukról és életútjukról Balassa M.Iván tartott megemlékezést.

ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG

Műemlékvédelmi Panteon

GAZDA ANIKÓ (1933 - 1990)

Akik olyan szerencsések, hogy személyesen ismerhették Gazda Anikó építésmérnököt, még ma is, évtizedek múltán is érzik azt a hiányt, amelyet megrázóan korai távozásával hagyott maga után. Emlékének megőrzése és pótolhatatlan értékű munkásságának felmutatása annál is inkább kötelességünk, mert Ő maga soha nem törekedett arra, hogy bármilyen „messziről is látható” vezető pozícióhoz jutva saját szakmai emlékművét építse, arra meg még kevésbé, hogy saját magát reklámozza.

Gazda Anikó 1956-ban diplomázott a Budapesti Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem építésmérnöki karának városépítési tanszékén. Mindjárt a pályakezdésekor - a II. kerületi tatarozó vállalatnál - találkozhatott az építészeti (műemléki) értékvédelem és a kor felfogása közti feszültséggel. A Nógrád megyei Tervezőiroda építészcsoportjának vezetőjeként az értékőrzéssel kapcsolatos affinitása kiegészülhetett további elemző-tervező jellegű feladatok megismerésével, megoldásával. 1961-től a

Lakótervénél dolgozott, ebben az időszakban nyílt lehetősége néhány hónapos tanulmányútra, amely Rómába és Tel Avivba vezetett, és amely lehetőség az akkori körülmények között egyfajta szakmai-horizont-tágító továbbképzéssel is felért. Ezt követően, 1963-tól élete végéig, a VÁTI (Városépítési Tudományos és Tervező Intézet) munkatársa volt.

A VÁTI IV. Műemléki és Építéstervezési Irodáján munkatársaival elsősorban azokat a népi építészeti emlékeket kutatta, illetve „leltározta”, amelyek, bár többségükben később sem kerültek műemléki védelem alá, de a településképből meghatározó szerepet játszottak. 1980-ban az Intézet megbízta őt az ország összes településének építészeti értékvizsgálatával, gyakorlatilag az ország valamennyi települését végigjárta! Kiválasztotta, leírta és lefényképezte a védelemre méltó és hagyományos kialakításukat őrző, a hely szellemét hordozó emlékeket. A népi építészeti alkotások és a település-szerkezet kérdései iránti elkötelezett érdeklődés-vonzalmát soha meg nem tagadva, egy különösen veszélyeztetett örökségi területen, a magyarországi zsidóság (épített) örökségét kutatva-dokumentálva vállalt-teljesített egy saját maga által feltalált-felvállalt, mégis mindannyiunk számára kiemelkedően fontos és jelentős küldetést.

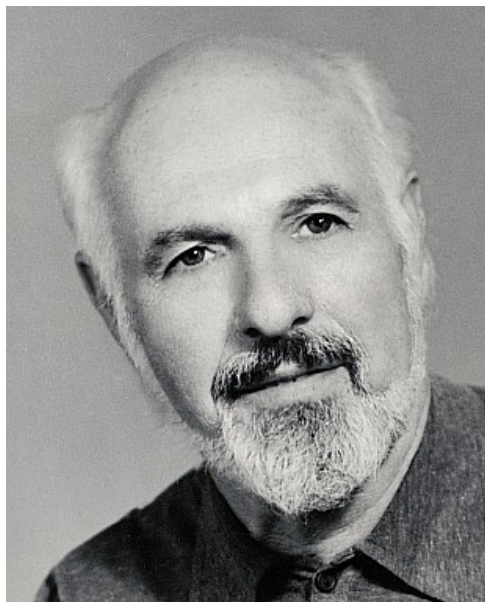
Kutató utjai során számtalan fényképfelvételt készített utcaképekről, épületegyüttesekről, falu- és városközpontokról, piacterekről, üzletházakról, és összevetette azokat a megelőző állapotokról felkutatott ábrázolásokkal, fényképekkel. Kereste a települések, tájegységek sajátosságait, és meg figyelte a jellegzetes motívumokat; lefényképezte a bejáratú kapukat, az útmenti és vízparti kereszteteket, a zsidó emlékeket, az emlékhelyeket, a pincesorokat stb. Figyelme kiterjedt a természeti értékekre (futóhomokra, ritka növényre), és, nem utolsósorban, az emberekre is. Úgy vélte, hogy a különböző vallási és nemzetiségi népcsoportok története, sorsa nélkül nem érthető, értelmezhető a tárgyi környezet sem.

A hét évnyi gyűjtés eredményeinek legnagyobb részét sohasem publikálta. Első tanulmányai a VÁTI kiadásában, a *Településfejlesztés* című szaklapban jelentek meg 1986-ban és 1987-ben. Életművéből a zsinagógákra vonatkozó munkája vált a legismertebbé. *Magyarországi zsinagógák* és a posztumusz megjelent *Zsinagógák és zsidó közösségek Magyarországon – térképek, rajzok, adatok* című kötetei forrásértékű munkák.

„Gazda Anikó hatalmas értékű képi és írásos dokumentumanyagot hátrahagyó kutatása ma megismételhetetlen volna. Az épületek jó része már nem áll, és azok az emberek sem élnek, akik emlékezhetnének az épületekre.” Szakmai munkája mindemellett nemcsak dokumentálta az értékeket, hanem elősegítette a hagyományok megőrzését a maguk gazdag sokszínűségében, és, egyáltalán nem utolsósorban, hozzájárult azok társadalmi elfogadottságának előmozdításához is.

ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG

Műemlékvédelmi Panteon

FERENCZY KÁROLY (1925-2007)

Ferenczy Károly, a magyar műemlékvédelem elméleti, és gyakorlati mestere, a „műemlékes építész társadalom népszerű Carlo-ja” 1925. karácsony másodnapján született Milánóban, 2007. március 11-én, életének 82. évében szívroham ragadta el Bécsben.

A középiskolát az Árpád gimnáziumban végezte, a Budapesti Műszaki Egyetemen szerzett építészmérnöki oklevelet. A BME Építészettörténelmi Tanszékén 1955-ig tanársegéd, majd adjunktus, Major Máté dékánusa idején az Építészkar tanulmányi osztályát vezette. Otthonról építészeti kultúrát, jó rajzkészséget hozott, kiváló tanáraitól pontosságot, igényességet, munkaszeretetet közvetített a hallgatók felé.

1956-tól tartozott az OMF tervezési osztálya törzstagjainak sorába. Dr. Horler Miklós tervezési osztályvezető irányításával - gyümölcsözően együttműködve - és a lényegesen különböző személyiségből adódóan az élet számtalan fontos kérdésben vallott ellentétes álláspontjaik ellenére kölcsönösen becsülve és tisztelve egymást - tervező építészeti munkakörben bontakoztathatta ki tehetségét és végezhetett alkatának

megfelelően sokoldalú munkáját hivatalosan és azon kívül is, nyugdíjazásáig, majd azt követően is. Szakírói és gyakorlati helyreállítási munkáival meghatározó szerepe volt a műemlék helyreállítás elméleti alapjainak kimunkálásában, ill. megújításában.

1977-ben Ybl díjjal tüntették ki „a műemlékvédelem és –helyreállítás terén kifejtett kiemelkedő elméleti és tervezői munkásságának elismeréseképpen”.

A diósgyőri vár műemlék helyreállítás a korát megelőzően újszerű, attraktív ötletekkel teli. A vár korszerű, légies anyagokkal történő kiépítése ugyan nem valósult meg, de elgondolása napjainkra egyre inkább figyelemreméltó gondolatokat tartalmaz. A várhelyreállítás erőt próbáló munkái mellett figyelemmel kísérte a vár és a városterület két pálos kolostorának feltárását, javaslatokat, terveket készített hasznosításukra.

A sárospataki r.k. templomot, a középkori építészet fontos emlékét az 1963-70 évi helyreállítás során emelte ki méltatlan állapotából. Mérvadó építészeti vélemények szerint több szellemes, újszerű helyreállítási módszerrel a templom építészeti értéke előre nem várható módon növekedett.

A nevéhez fűződő pécsi barbakan és a csatlakozó várfalak kiszabadítása és a bástya városképi szerepéhez méltó helyreállítása, a siklósi vár külső védelmi rendszerének értelmezhető és esztétikus kiegészítése 1969-70-ben fejeződtek be tervei szerint

Munkája révén élményadó részletekkel gyarapodott a pécsváradi vár a kiszabadított középkori templommal és a feltárás eredményeit frappánsan bemutató kis múzeummal /kiállítással (1959-60).

Rajzai, tervei és művezetése nyomán újultak meg a pécsi török emlékek, nevezetesen a Jakováli Hasszán pasa dzsámi (1957-61), és Idrisz Baba türbéje (1962), az egri és érdi Minaret (1966-70), a miskolci Avasi református templom harangtornya (1973). A régészeti feltárás eredményei alapján készítette az egri török fürdő elméleti tömegrekonstrukcióját, állagmegóvási tervét. Foglalkozott a kisebb műemlékek helyreállításával, mint a cserkúti, a bodrogolaszi templom sajátos hagyományainak, értékeinek maradék nélküli megőrzésére, növelésére törekedett (1969-70).

Nyugdíjas éveiben összegyűjtötte, tipologizálta, magyarázatokkal látta el, könyvkézirattá rendezte a korábbi években készített, épületek, épület részletek, ásatásból és falkutatásból előkerült faragott kövek XIX. század eleji síremlékek felméréseit, rendezte, rendszerezte gazdag műemlékes életművét, teljes szakmai hagyatékát, mely kiemelkedő értékű, s ezért múzeális megőrzésre, gondozásra, bemutatásra egyaránt méltó szakanyag.

Ferenczy Károly színes, sokrétű, intenzív egyéniség, élénk, fáradhatatlan kísérletező, lelkes, vitára mindig kész, de okosan hallgatni is tudó, jó humorérzékkel és mások iránti együttérzés képességével megáldott, kolléga volt. Gazdag életművével, összes erényével és hibájával, ellentmondásosságával együtt egyszerre magabiztos, és félénk, kedves, rokonszenves, szeretetreméltó, esendő, ember, akit szerettünk, tiszteltünk, aki megtette a tőle telhetőt, becsülettel küzdötte végig a neki megadott időt és utat.

Ez a közgyűlésünk egyben tisztújító közgyűlés is volt, ahol az elkövetkező három évre megválasztottuk az új elnökséget és vezetőséget.

Tagságunk szavazatai alapján 2012. május 18-tól az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület élére a következő tagjaink kaptak bizalmat, és kerültek megválasztásra:

Elnök: Nagy Gergely
Főtitkár: Fejérdy Tamás
Alelnökök: Balassa M. Iván
Klaniczay Péter
Visy Zsolt

Ellenőrző Bizottság: Piros László - elnök
Durczi Zsuzsa
Winkler Gábor

Vezetőség: A.Czétényi Piroska
Ágostházi László
Arnóth Ádám
H.Vladár Ágnes
Janotti Judit
Kovács Erzsébet
Lőrincze Zsuzsanna
Nagy Gábor
Olajos Csaba
Szebeni Nándor
Tahi-Tóth Nándorné
Veöreös András
Wierdl Zsuzsanna

Vezetőségi póttagok: Buzás Gergely
Kacskovics Lajosné
Zádor Judit

Gratulálunk az új tisztségviselőknek, sok sikert, erőt, egészséget, és eredményes jó munkát kívánunk nektek az elkövetkezendő 3 évre!

Az újjaválasztott elnök megtartotta első beszédét, melynek végén megköszönte Lóvei Pál, Kovács Erzsébet és Wierdl Zsuzsa eddigi alelnökök munkáját, C.Harrach Erzsébet, Örsi Károly, Széphegyi László és Feld István vezetőségi tagoknak a mandátumaik alatt végzett tevékenységet, Deme Péternek a levezető elnöki munkát és a Gödöllői Királyi Kastély igazgatójának és munkatársainak a szíves vendéglátást.

A közgyűlést követő délutáni szakmai programnak szintén a Barokk Színházterem adott otthont.

A helyreállítás és ami mögötte van címmel került megrendezésre rövid konferencia a magyar műemlékvédelem utóbbi években született jelentős eredményeinek szakmai értékeléséről.

A konferencia vezető elnöke Klaniczay Péter építész volt. Máté Zsolt építész, Hajós Tibor építész, és Körösvölgyi Tamás projektmenedzser előadásai a gödöllői Kastély újabb szárnyainak helyreállításáról, a gödöllői Királyi Váro helyreállításának műemléki kérdéseiről, valamint a gödöllői helyreállítások Norvég Program keretében való megvalósulásának kérdéseivel foglalkoztak.

A konferenciát követően lehetőség nyílt a kastélynak és a hozzá tartozó területen található objektumoknak a bejárására.

A közgyűlés résztvevői nagy örömmel tettek eleget az egész napos programot méltó módon lezáró eseményre szóló meghívásnak:

Dr. Gémesi György, Gödöllő Város Polgármesterének jelenlétében került sor az idén ICOMOS-díjat elnyert Királyi Váro épületében az ICOMOS-Díj bronzplakettjének ünnepélyes felavatására.

Ágostházi László DLA:

EMLÉKEZZÜNK RÁ, HOGY. . .

Július

- Július 1. **247 éve** (1765) helyezték el *Tatán a piarista rendház* épületének (Fellner Jakab) alapkövét
- Július 6. **106 éve** (1906) kezdték el építeni *Kecskeméten az Iparos Otthon* épületét (Komor Marcell és Jakab Dezső)
- Július 8. **80 éve** ((1932) halt meg *Baumhorn Lipót* építész, Ybl-díjas, nagyon sok középület és 24 zsinagóga alkotója, utóbbiak közül talán a legszebb a szegedi
- Július 10. **102 éve** (1910) avatták fel *Kolozsvárott a Nyári színház, ma Magyar Színház* épületét (Sebestyén Artúr)
- Július 11. **116 éve** (1896) nyitották meg a *budapesti Rákóczi-téri vásárcsarnokot*
- 97 éve** (1915) halt meg *Schikédanz Albert* műépítész, festő, egyebek közt a Szépművészeti Múzeum és a Múcsarnok tervezője
- Július 17. **377 éve** (1635) szentelte meg és helyezte el *Győrben a Szent Ignác jezsuita (ma: bencés) templom* (Baccio del Bianco) alapkövét Zákány János kanonok
- 106 éve** (1906) született *Károlyi Antal* építész, Ybl-díjas, középületek tervezője, műemlék restauráló (pl. várpalotai vár)
- 102 éve** (1910) született *Dercsényi Dezső Dr.*, művészettörténész, Kossuth- és Herder-díjas, a magyar műemlékvédelem kiemelkedő jelentőségű, nemzetközileg ismert személyisége
- Július 18. **265 éve** (1747) szentelték fel *Kehidán (Zala megye) a római katolikus templomot*
- 80 éve** (1932) halt meg *Forster Gyula* jogász, közéleti személyiség, művészeti író, 1895-től a Műemlékek Országos Bizottságának elnöke
- Július 19. **281 éve** (1731) helyezték el a Budapest I. ker. Fő-utcai *Erzsébet-apácák temploma* alapkövét
- 162 éve** (1850) született *Czigler Győző* építész, egyetemi tanár, nagyon sok palota, középület (pl. budapesti Széchenyi-fürdő) tervezője
- Július 20. **192 éve** (1820) avatták fel *Budapest Óbudán a zsinagóga épületét* (Lajos utca 63.) (Nepauer Máté)
- Július 21. **266 éve** (1746) szentelték fel a budapesti *Batthyány-téri Szent Anna-templom szentélyét* (Hamon Kristóf)
- 111 éve** (1901) helyezték el *Bátaszéken a római katolikus templom* épületének (Hofhauser Antal) alapkövét
- Július 23. **110 éve** (1902) született *Hevesy Sándor* építész, aki főleg Egerben működött, a „város örökös főmérnöke” cím hordozója, városrendező, az Egri Műemléki Bizottság létrehozója

- Július 24. **311 éve** (1701) szentelte fel *Mórott a kapucinus templom és rendház* épületét Széchenyi Pál veszprémi püspök
- 101 éve** (1911) kezdték el építeni a *budapesti Városligeti-fasorban a református templom* épületét (Árkay Aladár)
- Július 25. **290 éve** (1722) született *Fellner Jakab* építész, a magyar későbarokk egyik legkiválóbb, nagyon sokat alkotó mestere, közismert alkotása a veszprémi püspöki palota, vagy az egri Lyceum
- Július 26. **241 éve** (1771) helyezték el *Debrecenben a Szent Anna-templom* épületének (G.B.Carlone) alapkövét
- 165 éve** (1847) szentelték fel *Szentesen a római katolikus templomot*
- 105 éve** (1907) született *Papp Imre* építészmérnök, városrendező, a „Városképek-Műemlékek” monográfiák kezdeményezője, egy időben az OMF főmérnöke
- Július 27. **301 éve** (1711) helyezték el a Budapest *Rákóczi-úti Szent Rókus-kápolna* épületének alapkövét
- 246 éve** (1766) szentelték fel *Vácott a ferences templomot*
- 155 éve** (1855) volt a *tatai Városháza* falegyen ünnepe (Witauschek Vencel)
- Július 31. **102 éve** (1910) szentelte fel *Zebegényben a római katolikus templom* épületét (Kós Károly, Jánszky Béla, Györgyi Dénes) Koperniczky Ferenc pozsonyi nagyprépost
- 86 éve** (1926) halt meg *Hausmann Alajos* építészmérnök, egyetemi tanár, az MTA tagja, a századvég egyik legismertebb magyar építésze
- 50 éve** (1962) halt meg *Meczner Lajos* építészmérnök, Ybl-díjas, aki 1946-tól a Vári Építési Kirendeltség vezetőjeként nagyon sok várnegyedbeli épület helyreállítását tervezte

Augusztus

6. **215 éve** (1797) szentelték fel a budapesti *Krisztinavárosi plébánia templomot* (Hikisch Kristóf)
11. **265 éve** (1747) halt meg Egerben *Giovanni Battista Carlone* olasz származású püspöki építész, aki Egerben és környékén működött, sok templomot, egyebek közt az edelényi kastélyt építette
12. **145 éve** (1872) fejezték be *Hajdúhadháza*n a *római katolikus templom* (Skalnitzky Antal) építését
17. **85 éve** adták át a *budapesti Széchenyi-fürdő* új szárnyát (Francsek Imre)
19. **75 éve** szentelte és avatta fel Angelo Rotta apostoli nuncius a budapest *Széher-úti Szent Ferenc kórház* épületét (Kénost Vilmos)

45 éve (1967) halt meg *Thomas Antal* építész-mérnök, iparművész, akinek a tervei szerint újjátették fel 1953-56-ban a péceli Ráday-kastélyt MÁV kórház céljaira

21. **195 éve** (1817) született *Frey Lajos* osztrák származású céhmester, aki a tűzvész utáni Baja város újjáépítését vezeti, majd Budapesten társtervezőkkel nagyon sok palotát, lakóházat épített

22. **175 éve** (1837) nyitották meg ünnepélyesen a Múzeum-kőrúton a *régi Nemzeti Színház épületét* (ifj. Zitterbarth Mátyás)

23. **135 éve** (1877) született *Medgyaszay István* építész-mérnök, iparművész, műegyetemi magántanár, akinek egyedi formálású templomai, lakó- és középületei közül talán legismertebbek a soproni és a veszprémi színház, Budapesten a Fehérvári úti ú.n. református házak, vagy a BAH-csomópontnál álló lakóház-együttes

24. **170 éve** (1842) helyezték el a *Lánchíd alapkövét*

35 éve (1977) halt meg *Kós Károly* építész-mérnök, grafikus, közéleti személyiség, a Fiatalok-csoport tagja, nagyon sok egyéb mellett a budapesti Wekerle-telep városrendező építésze

25. **100 éve** (1912) avatta fel Fejős István püspök a bővítés-átépítés (Katona György) *Nagydobonyban* (Kárpátalja) a református templomot

85 éve (1925) halt meg *Gerster Kálmán* építész-mérnök, aki a bécsi Képzőművészeti Akadémián tanult, majd 1840-ben Pesten telepedett le, Kauser Lipóttal és Frey Lajossal dolgozott együtt sok középület, templom, zsinagóga (pl. a pécsi Kossuth-téri) romantikus stílusú tervein

27. **265 éve** (1747) helyezték el Óbudán a *Kiscelli trinitárius templom alapkövét*, illetve ekkorra készült el a *kolostor nyugati szárnya* Johann Entzenhoffer tervei szerint

175 éve tartották a megnyitó előadást a hajdani pesti Nemzeti Színházban (ifj. Zitterbarth Mátyás)

31. **185 éve** (1827) szentelte fel Nádasdy Ferenc váci püspök *Cegléden az Óplébánia-templom* épületét (Homályossy (Tunkel) Ferenc)

110 éve (1902) halt meg *Steindl Imre* építész-mérnök, egyetemi tanár, az MTA levelező tagja, műemlékek restaurálója (pl. a Vajdahunyad-vár), legismertebb alkotása az Országháza

**ICOMOS Híradó,
a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei**

Szerkesztőség: H-1014 Budapest, Szentháromság tér 6.

Levél cím: H-1535 Budapest, Pf. 721.

Telefon/fax: +36/1/212-76-15

E-mail: secretariat@icomos.hu

Honlap: www.icomos.hu

Kiadja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága

Felelős kiadó: Dr. Nagy Gergely

Szerkesztő: Keller Annamária

HU ISSN 2062-4964 (Nyomtatott)

HU ISSN 2062-4972 (Online)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tagságával járó előnyök:

- informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi híreiről, eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb.
- az ICOMOS elektronikus körlevelek, az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén
- ingyenes belépésre jogosító tagsági kártya a világ legtöbb múzeumba, műemlékébe, romterületére
- az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság pártoló Jogi tagja:

Kulturális Örökségvédelmi Hivatal